

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/200/2021
Identifikačné číslo spisu:	1516201907
Dátum vydania rozhodnutia:	22.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1516201907.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne W. V., narodenej XX. V. XXXX, A., Ž. XXXX/X, zastúpenej LawService, s.r.o., Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanému J. Y., narodenému XX. P. XXXX, N., C. XXX/AX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou KOTRUSZ - BENČÍK, s.r.o. Nitra, Štefánikova 57, IČO: 47 237 252, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 19C/120/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 23. februára 2021 sp. zn. 12Co/83/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „okresný súd“, „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 11. marca 2020 č. k. 19C/120/2016-210, zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, po pripustení zmeny petitiu žaloby (uznesenie z 26. novembra 2019 č.k. 19C/120/2016-195), že bola výlučnou vlastníčkou nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území R.Ž., obec R., okres N., zapísaných Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na LV č. XXXX, a to parcely reg. „C“ evidované na mape určeného operátu, parcelné č. XXXX o výmere XXXX m², ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení z 18. augusta 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. októbra 2016, č. 24929/2016/B624- pSV/64203/To. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že dňa 17. júla 2015 uzavreli strany sporu kúpnu zmluvu, na základe ktorej žalovaný previedol na žalobkyňu vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území R.Ž., obec R., okres N., zapísaným Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na LV č. XXXX ako parcely reg. „C“ evidované na katastrálnej mape, a to parcelné č. XXXX o výmere XXXX m², druh pozemku orná pôda. Strany sa dojednali na kúpnej cene predmetu zmluvy vo výške 800 eur, ktorá bola splatná v hotovosti pred podpisom kúpnej zmluvy. Na základe predmetnej kúpnej zmluvy bolo pod V5774/2015 Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor vedené vkladové konanie, ktoré bolo dňa 18. novembra 2015 zastavené.

Vklad vlastníckeho práva v prospech žalobkyne tak nikdy povolený nebol.

1.1. Súd prvej inšancie vec právne posúdil podľa § 137 písm. c), § 151 ods. 1 Civilného sporového poriadku, § 132 ods. 1, § 133 ods. 2, § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim, § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií, § 38, § 39 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon).

1.2. V merite sporu či žalobkyňa bola vlastníčkou nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. R., obec R., okres N. vedených ako parcela reg. „C“, a to parcelné č. XXXX - orná pôda o výmere XXXX m² ku dňu ich vyvlastnenia, mal súd prvej inšancie preukázať, že žalobkyňa sa vlastníčkou predmetných nehnuteľností nikdy nestala. Uviedol, že z právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku vyplýva, že vlastnícke právo k nehnuteľnostiam je možné nadobudnúť na základe viacerých právnych skutočností, a to na základe zmlúv (kúpna, darovacia, zámenná a iné), dedením, rozhodnutím štátneho orgánu (napr. súdu, stavebného úradu) alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom. Platná zmluva o prevode nehnuteľnosti je však len prvým právnym krokom a sama osebe bez ďalšieho právneho úkonu ešte nemá za následok nadobudnutie, resp. prevod vlastníckeho práva. Musí k nej pristúpiť ďalšia právna skutočnosť - vklad do katastra nehnuteľností, ktorý má konštitutívne účinky. Až vkladom do katastra nehnuteľností sa nadobúda vlastníctvo a zmluva sa stáva účinnou. Vklad do katastra nehnuteľností sa uskutočňuje na základe právoplatného rozhodnutia príslušného správneho orgánu o jeho povolení. Vklad vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam v prospech žalobkyne nebol nikdy povolený. Konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi stranami sporu dňa 17. júla 2015, vedené Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor pod č. V 5774/2015, bolo dňa 18. novembra 2015 Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor zastavené. Žalobkyňa tak nikdy nenadobudla vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam. Po uzavretí kúpnej zmluvy nastali okolnosti brániace realizácii predmetu zmluvy, čím sa plnenie zo zmluvy stalo objektívne nemožným. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžrk/2/2018 zo dňa 27. júna 2018, 10Sžrk/8/2017 zo dňa 19. júna 2018, v ktorých kasačný súd obdobnú situáciu vyhodnotil ako dodatočnú právnu nemožnosť plnenia, ktorá objektívne nastala pred rozhodnutím o povolení vkladu vlastníckeho práva na základe stranami uzavretej kúpnej zmluvy. Pretože žalobkyňa nenadobudla vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, súd prvej inšancie konštatoval, že vlastníčkou nehnuteľností nebola ani ku dňu ich vyvlastnenia, preto žalobu zamietol.

2. Krajského súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 23. februára 2021 sp. zn. 12Co/83/2020 rozsudok súdu prvej inšancie potvrdil. Odvolací súd nepovažoval odvolanie žalobkyne za opodstatnené, pretože súd prvej inšancie správne posúdil danosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a zamietol žalobu ako nedôvodnú s tým, že žalobkyňa v čase vyvlastnenia a následného zloženia vyvlastňovacej náhrady do súdnej úschovy nebola vlastníčkou sporného pozemku. V tom čase totiž nebolo vedené vlastníctvo žalobkyne v katastri nehnuteľností na základe rozhodnutia o vklade vlastníckeho práva Okresným úradom, katastrálnym odborom v Nitre, a z toho dôvodu sa žalobkyňa nijako nemohla považovať za takého vlastníka, ktorému mal byť pozemok v skutočnosti vyvlastnený. Tento záver má oporu v ustanovení § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak, ako aj v ustanovení § 28 ods. 1, 2, 3 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), podľa ktorého: (1) Práva k nehnuteľnostiam zo zmlúv uvedené v § 1 ods. 1 sa zapisujú do katastra vkladom, ak tento zákon neustanovuje inak. (2) Práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1 vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak. (3) Právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia okresného úradu o jeho povolení. Podľa katastrálneho zákona teda vznik, zmena a zánik práv k nehnuteľnostiam nastáva až vkladom, t.j. momentom, keď sa do verejného katastrálneho operátu zapíše nový vlastníak alebo iná osoba oprávnená z vecného práva. Schopnosť vkladu zmeniť práva k nehnuteľnostiam je podmienená platným rozhodnutím o povolení vkladu. Popri vklade ide teda o ďalšiu podmienku, ktorá musí byť splnená, aby došlo k zmene práva k nehnuteľnosti. Ide o hmotnoprávne ustanovenie, ktoré upresňuje úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku, keďže ten na nadobudnutie

vecných práv k nehnuteľnosti na základe zmluvy vyžaduje iba vklad. Vklad nie je podmienkou účinnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ale je podmienkou nadobudnutia vlastníckeho práva, lebo účinnosť zmluvy nastáva spravidla už jej platným uzavretím. V danej veci nepochybne nedošlo zákonným spôsobom ku vkladu vlastníckeho práva žalobkyne, preto bolo možné urobiť len ten záver, že žalobkyňa v konaní nepreukázala svoje tvrdenie o tom, že bola výlučnou vlastníčkou označenej nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia. Pred vyvlastnením pozemku nedošlo ku vkladu vlastníckeho práva žalobkyne, pričom v tomto prípade boli aj údaje katastra hodnoverné, keďže sa opak nepreukázal (§ 70 ods. 1, 2 katastrálneho zákona). Ku dňu vyvlastnenia pozemku vlastníctvo žalobkyni nesvedčalo.

2.1. Odvolací súd poukázal na to, že z rozhodnutia o vyvlastnení vyplýva, že vlastnícke právo bolo vyvlastnené vlastníkovi v tom čase vedenému v katastri nehnuteľností. Keďže sa na Okresnom súde Nitra vedú viaceré konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, okresný úrad s poukazom na § 6 ods. 6 zákona o vyvlastňovaní rozhodol, že náhradu za vyvlastnenie vloží spoločnosť MH Invest, s.r.o., do úschovy Okresného súdu Nitra. V zmysle § 6 ods. 6 zákona o vyvlastňovaní náhradu za vyvlastnenie, ktorú nemožno vyplatiť z dôvodu, že do právoplatnosti rozhodnutia nebolo právoplatne skončené konanie o dedičstve alebo súdne konanie, alebo nebola právoplatne skončená exekúcia, ktorých predmetom je vlastníctvo vyvlastňovaného pozemku alebo vyvlastňovanej stavby, zloží vyvlastnitel' v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení do úschovy na súde, v obvode ktorého sa nachádza pozemok alebo stavba. Dôvodom zloženia vyvlastňovacej náhrady do úschovy bolo o. i. aj toto prebiehajúce súdne konanie, účelom ktorého bolo v konečnom dôsledku určiť, kto je oprávnený na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku. Z obsahu zmeneného žalobného návrhu je zrejmé, že žalobkyňa sa snažila dosiahnuť, aby jej ako (podľa jej tvrdenia) vlastníčke vyvlastneného pozemku bola vyplatená vyvlastňovacia náhrada.

2.2. Bez ohľadu na platnosť odstúpenia od kúpnej zmluvy určeniu vlastníckeho práva bráni dodatočná nemožnosť plnenia. V konaní nebolo sporné, že 08. júla 2015 vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401/2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby s názvom Výbudovanie strategického parku, pričom realizácia stavby sa týkala aj spornej nehnuteľnosti, čo rovnako nebolo medzi stranami sporné. Týmto dňom 08. júla 2015 vzniklo priamo zo zákona podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 predkupné právo štátu. Kúpna zmluva medzi žalobkyňou a žalovaným bola uzatvorená dňa 17. júla 2015, a teda v tom čase už bola zmluvná voľnosť účastníkov zmluvného vzťahu obmedzená. Určeniu vlastníckeho práva žalobkyne teda bráni nemožnosť plnenia, a to vzhľadom na právnu podstatu predkupného práva a účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z. z., ktorým je zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou z hľadiska celého hospodárstva Slovenskej republiky, pričom zmluvná voľnosť vlastníka pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu, je obmedzená priamo zo zákona. To síce nespôsobilo neplatnosť zmluvy, ale nemožnosť plnenia záväzku. Pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe tejto kúpnej zmluvy (v danej veci aj pred uzavretím kúpnej zmluvy) dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou 08. júla 2015 vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku zo zákona, a tak správny orgán bol povinný na toto predkupné právo prihliadať. Uzavretím danej kúpnej zmluvy došlo k porušeniu zákonného predkupného práva štátu. Keďže však nedošlo ku vkladu vlastníckeho práva, plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve je vzhľadom na uvedené skutočnosti nemožné, povinnosť žalovaného plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok. Žalobkyňa preto nemôže byť jeho vlastníčkou ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku. Z hľadiska platnosti, resp. neplatnosti odstúpenia žalovaného od kúpnej zmluvy, no najmä z hľadiska nadobudnutia vzniku vlastníckeho práva žalobkyne (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka), a aj z hľadiska právnej nemožnosti dohodnutého plnenia kvôli vzniku predkupného práva štátu, záver súdu prvej inštancie aj vzhľadom na citované rozhodnutia Najvyššieho súdu SR je správny. Preto odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

3. Proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá ho navrhla zrušiť a spor vrátiť na ďalšie konanie. Uviedla, že dovolanie podáva: „podľa ustanovenia § 420 písm. f) Zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) - súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu

(vecnoprávne a záväzkovoprávne následky zmluvy, nesprávne posúdenie následkov spojených s predkupným právom).“ Namietala, potom ako zopakovala skutočnosti uvádzané v konaní, a obsah rozhodnutí nižších súdov, že : „odvolací súd sa svojimi závermi odklonil od svojho záveru vo veci 12 Co/145/2019, v ktorej bolo podané dovolanie, bez toho, aby svoj odklon vysvetlil“. Nesprávny procesný postup súdov podľa žalobkyne spočíval v nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyrovňavajúceho sa so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi a tiež spočíval v tom, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu, bolo porušené právo na spravodlivý proces. Žalobkyňa mala za to, že neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy. Súd sa pri posudzovaní právnej otázky následkov spojených s predkupným právom odchýlil od ustálenej praxe, ktorá jednoznačne hovorí o tom, že následkom vecného predkupného práva nie je neplatnosť právneho úkonu, osoba oprávnená z predkupného práva sa môže domáhať od nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaji, alebo jej zostane predkupné právo zachované (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení sa stotožnil so záverom odvolacieho súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že tato nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

7.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

7.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

7.3 V dôsledku viazanosti obsahom dovolania (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná neutralita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

8. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku.

Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát dovolateľa, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Dovolatelia prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali na základe ustanovení § 420 písm. f) § 421 ods. 1 písm. c) CSP .

10.1. Dovolací súd z obsahu dovolania identifikoval, že dovolateľka prípustnosť vyvodzuje v prvom rade z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď uviedla, že „.... nesprávny procesný postup súdov podľa žalobkyne spočíval v nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyrovňavajúceho sa so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi a tiež spočíval v tom, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu, bolo porušené právo na spravodlivý proces.“

11. Prípustnosť dovolania vymedzila žalobkyňa aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne, vychádzajúc však z obsahu textu dovolania, mal dovolací súd za to, že zrejme ako dôvod prípustnosti dovolania mala žalobkyňa na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP , t. j. pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12. Dovolateľka v podanom dovolaní však dôsledne nerozlišuje argumentáciu použitú pre dovolací dôvod v zmysle § 420 CSP od dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 CSP.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Pokiaľ dovolateľka tvrdí, že k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces došlo v dôsledku nesprávneho právneho záveru súdu o nedostatku jej naliehavého právneho záujmu na určení, že bola vlastníčkou nehnuteľností ku dňu vyvlastnenia, tak dovolací súd konštantne judikuje, že právne posúdenie veci vadu z hľadiska porušenia práva na spravodlivý súdny proces nezakladá.

15. Ak dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné

odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd opakovane vyjadruje záver, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). K zjavnej neodôvodnenosti (arbitrárnosti) rozhodnutí všeobecných súdov sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď uviedol, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy. (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10).

16.1. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesný nedostatok v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súd vychádzal, akými úvahami sa riadil a aké závery zaujal k právnemu posúdeniu sporu. Z týchto dôvodov dovolací súd nezdíeľa názor žalobkyne, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený.

17. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ako už bolo hore uvedené v bode 11.

17.1. Všeobecne v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, musí dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), resp. dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená, prípadne, že je dovolacím súdom riešená rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP). Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP.

18. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzujú z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

19. V dovolaní žalobkyňa vymedzila odklon v rozhodovaní krajského súdu poukazom na rozhodnutie

Krajského súdu v Nitre vo veci 12Co/145/2019, proti ktorému bolo podané dovolanie.

20. Dovolací súd preskúmal uvedené rozhodnutie, i keď odklon od záverov krajského súdu nespĺňa podmienky dôvodu prípustnosti v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a zo svojho rozhodnutia v označenej veci, (na dovolacom súde vedenej pod sp. zn. 9Cdo/291/2020) z uznesenia o odmietnutí dovolania z 24. októbra 2022 zistil, že identické otázky, bez ich relevantného odôvodnenia boli položené i v predmetnej veci (žalobkyňu zastupoval ten istý právny zástupca, pozn. dovolacieho súdu). Dovolací súd v uznesení uviedol, že : vzhľadom na formuláciu vymedzených právnych otázok žalobkyňou a jej namietanie, že: „odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu, keď stotožnil vecnoprávne a obligačnéprávné účinky kúpnej zmluvy. To, že nedošlo k povoleniu vkladu znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia skúmať, či nastali obligačnéprávné účinky zmluvy (t.j. či bola zmluva platná). Žalobca má za to, že neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy... Súd sa pri posudzovaní právnej otázky následkov spojených s predkupným právom odchyľil od ustálenej praxe, ktorá jednoznačne hovorí o tom, že následkom vecného predkupného práva nie je neplatnosť právneho úkonu, osoba oprávnená z predkupného práva sa môže domáhať od nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo jej zostane predkupné právo zachované (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka).“, dospel dovolací súd k záveru, že tieto otázky nekorešpondujú s právnym posúdením, na ktorom bolo založené dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, preto ho potvrdil. Odvolací súd ale založil svoje rozhodnutie na závere, že žalobkyňa v čase vyvlastnenia nehnuteľností nebola vlastníčkou, keď nedošlo k prevodu vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy, pretože nedošlo k povoleniu vkladu (správny orgán konanie o návrhu na vklad zastavil). Taktiež v čase vyvlastnenia pozemku nebola žalobkyňa zapísaná ako vlastníčka v katastri nehnuteľností. V dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzených právnych otázok vzťahujúcich sa na posúdenie platnosti kúpnej zmluvy a závere o jej platnosti, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP iba vtedy, ak by na výsledku jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu. Odvolací súd (ako ani súd prvej inštancie) svoje rozhodnutie nezaložil na závere na nenadobudnutí vlastníckeho práva v dôsledku neplatnosti kúpnej zmluvy. Predmetné „dovolacie“ otázky sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkali takých záverov, výlučne na ktorých spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľkou nastolené otázky majú v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.“

21. Dovolací súd má za to, že závery, vyjadrené v uznesení dovolacieho súdu z 24. októbra 2022 sp. zn. 9Cdo/291/2020 je dôvodné použiť aj v prípade dovolania v predmetnej veci, nakoľko rovnako otázky položené žalobkyňou, neboli predmetom tohto sporu, v ktorom sa domáhala žalobkyňa určenia, že bola vlastníčkou označených nehnuteľností ku dňu vyvlastnenia, a súd jej žalobu z dôvodov, že sa nestala vlastníčkou nehnuteľností k uvedenému dňu, čo podrobne odôvodnil (rovnako ako súd prvej inštancie) zamietol.

22. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalobkyne v časti, v ktorej odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP a v časti, v ktorej odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.